

Nemzetpolitikai összefoglaló

2015. 32. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Elindult a Kárpát-medencei szórványmagyarságot segítő Petőfi Sándor-program

Mindent meg kell tenni a szórványban a magyarság fogyásának megállításáért és adott esetben ennek a folyamatnak a visszajára fordításáért - mondta Potápi Árpád János. A nemzetpolitikáért felelős államtitkár erről a Kárpát-medencei szórványmagyarságot segítő Petőfi Sándor-program oktatási hetének indulásakor beszélt a Magyarország Házában. Potápi Árpád János kiemelte: a kiutazó fiatalok vállalták, hogy a magyarságot képviselik a határokon túl, és mindent megtesznek a szórványban élők segítése érdekében. Rámutatott: a magyar nemzet létszámában és sok helyen arányaiban is fogy. Hozzátette, mindent meg kell tenni azért, hogy ezt a folyamatot lassítsák, hátráltassák, adott esetben a visszajára fordítsák. Az államtitkár kitért arra is, hogy a fogyás különösen drasztikus a szórványban élők körében, van, ahol a 75 százalékot is meghaladta az elmúlt évtizedekben. Eközben a tömbben élőknel a fogyás szinte észreveghetetlen, illetve van, ahol nem is fogy a magyarság. Kiemelte: a Kőrösi Csoma Sándor-program mintájára indított program az egykori monarchia területére terjed ki, érintve Romániát, Ukrainát, Szerbiát, Horvátországot, Szlovéniát, Ausztriát, Szlovákiát, Csehországot, Bosznia-Hercegovinát, Macedóniát és Dél-Lengyelországot. Utóbbi helyeken is élnek olyan magyar közösségek, amelyek tagjai családi kapcsolatok, munka miatt költöztek ki, de úgy gondolták, őket is bevonják a programba - jelezte. Minden helyszínt egyeztettek a külhoni magyar vezetőkkel, társadalmi szervezetekkel, politikai pártokkal, a történelmi egyházakkal, s ezután határozták meg azt is, hogy egy-egy területre hány ösztöndíjast küldenek ki. A program keretében ötven magyar fiatal utazik ki, a cél a szórványterületeken fogyásban lévő magyarság identitásának megerősítése, a közösségi hálózatok kiépítésének segítése. Grezsa István, a határon átnyúló beruházások ellenőrzéséért felelős miniszteri biztos kiemelte: a Kárpát-medencei szórvány 95 éve olvad, és a folyamat megállítása mellett a programmal az anyaország gondoskodását is szeretnék közvetíteni. Szavai szerint hűséget, reményt és hitet fognak tapasztalni a fiatalok a kijelölt helyszíneken. Jelezte: a kiutazók közül 18 nem anyaországi ösztöndíjas, de ez is a program célja, s az, hogy megtapasztalják, milyen sokszínű a Kárpát-medence. Reményét fejezte ki, hogy a programnak ugyanolyan sikere lesz, mint a Kőrösi Csoma Sándor-programnak. A programra 350 millió forintot különítettek el, időtartama 9 hónap lesz, és célja még, hogy nemzeti elkötelezettségű fiatalok számára tanulási lehetőséget biztosítson a szórványközösségekben.

Magyar tagozat a nagyváradi orvosin?

Magyar tagozat beindítását fontolgatja a Nagyváradi Tudományegyetem orvosi és gyógyszerészeti kara. Florian Bodog, a kar dékánja elmondta: a nagyváradi magyar nyelvű orvosképzés elindításában látja annak a lehetőségét, hogy a nagyváradi állami egyetem

kinőjön a kicsinek számító tanintézetek sorából. A Szociáldemokrata Párt (PSD) szenátori tisztségét is betöltő dékán úgy vélte, nem ütközne nehézségbe a magyar tanerők biztosítása az egyetemen, hiszen jelenleg is tanítanak helyi, magyar anyanyelvű tanárok és Magyarországról meghívott tanárok. A dékán elmondta, a nagyváradi orvosi kar jelenleg is együttműködik a debreceni, szegedi és budapesti orvosi egyetemekkel, és a szegediek fel is ajánlották, hogy minden segítséget megadnak a nagyváradi magyar nyelvű orvosképzés elindításához. Florian Bodog elmondta, jelenleg azt elemzik, hogy lenne-e legalább 50 diák a magyar nyelvű képzésen. Hozzátette, elsősorban a határ menti régió romániai és magyarországi diákjaira számítana, de azt sem tartja kizártnak, hogy Erdély távolabbi régióiból is Nagyváradra felvételizzenek a magyar diákok. Az MTI kérdésére, hogy kezdeményezi-e a tanügyi törvény megváltoztatását (a hatályos törvény ugyanis felsorolja azokat a romániai egyetemeket, amelyeken magyar nyelvű képzés is folyik, és a nagyváradi egyetem nem szerepel a felsorolásban) a dékán-szenátor nemmel válaszolt. Úgy vélekedett, hogy a nem román nyelvű szak létrehozásához csupán a Romániai Felsőoktatás Minőségét Ellenőrző Hatóság (ARACIS) engedélyére van szükség. Florian Bodog kijelentette, az akkreditációs folyamat egy évig tarthat, és – ha az egyetem döntéshozó testületei a magyar orvosi szak beindításáról döntenek – leghamarabb 2016 őszén indulhat el a nagyváradi magyar nyelvű orvosképzés. Szabó Béla, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem (MOGYE) magyar tagozatának vezetője a Krónikának elmondta, a Nagyváradi Tudományegyetemen már évekkel ezelőtt felmerült a magyar tagozat beindításának ötlete az orvosi és gyógyszerészeti karon, és nem tartja meglepőnek, hogy a felsőoktatási intézmény bővíteni próbálja kínálatát. „Az egyik szemem sír, a másik nevet. Egyrészt amennyiben a nagyváradi kezdeményezés konkrétummá válik, akkor azt a diákutánpótlás szempontjából a marosvásárhelyi orvosi egyetem magyar tagozata is biztosan meg fogja érezni. Tudnunk kellene viszont, hogy a váradi intézmény mit ért magyar képzésen. Mert nálunk, a MOGYE-n az a mostani gyakorlat, hogy az előadások magyarul, a gyakorlatok románul zajlanak. Amennyiben Nagyváradon a gyakorlati oktatás is magyar nyelven zajlana, akkor azt mondom, van aminek örülni” – kommentálta a hírt az orvosprofesszor. Romániában egyébként jelenleg csak a marosvásárhelyi egyetemen folyik magyar nyelvű orvosképzés. Az egyetem román vezetése azonban az intézményi autonómiára hivatkozva nem hajtotta végre azokat a törvényi előírásokat, amelyek a magyar tagozat intézményen belüli önállóságát biztosították volna, és ez feszültségeket gerjesztett az intézmény keretében.

Együttműködés nélkül nincs autonómia

Erős autonómiamozgalom, az erdélyi magyar pártok és szervezetek együttműködése nélkül nem lehet előrevinni a székelyföldi autonómia ügyét – hangsúlyozták a „Merre visz az utunk az autonómia felé?” c. szombati, a gyergyószentmiklósi EMI-táborban rendezett kerekasztal résztvevői. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke, Szilágyi Zsolt, az

Erdélyi Magyar Néppárt elnöke és Kulcsár-Terza József, a Magyar Polgári Párt háromszéki elnöke kis különbséggel, de ugyanazt az utat látja az egyetlen járhatónak, és sajnálatukat fejezték ki, hogy az RMDSZ visszautasította az autonómiafórumon való részvételt. Izsák Balázs szerint az autonómia a szabadság intézménye, amelyre a székely népnek történelmi jogalapja van, de ha ezt a román állam nem ismeri el, minden eszközzel küzdeni kell érte. Az intézményrendszer és Székelyföld határa rendkívül fontos az autonómiaküzdlemben, ez utóbbi pedig felértékelődött a bukaresti régiósítási törekvések nyomán, miszerint Székelyföldet egy román többségű óriásrégióba olvasztanák be, a fejlesztési közép régióknak közigazgatási hatásköröket adnának, miközben már az is jogellenes, hogy korábban ebbe a fejlesztési régióba tagolták be – hangsúlyozta az SZNT elnöke. Szilágyi Zsolt hangsúlyozta, a többségi demokráciákban a politikusokat aszerint mérik, hogy mennyi szavazatot kapnak, kormányra kerülnek-e, vagy ellenzékben maradnak. „A politika számunkra úgy mérendő, hogy szolgálja-e a magyar megmaradást, az erdélyi magyarok és a székelység fejlődését. Ha a mindenáron való szavazatszerzés a kormányra kerülést és az autonómiapolitika megtagadását eredményezi, az rossz politika, ha viszont ellenzékéből többet lehet tenni a székely autonómiáért, az erdélyi magyar megmaradásért, az jó politika, és azt az utat kell folytatni” – mondta. Megállapította, a hatalomért való harc az RMDSZ esetében azt eredményezte, hogy az elmúlt negyedszázad alatt még egyetlen autonómiatervezetet sem nyújtott be Székelyföld autonómiája érdekében. Szilágyi szerint az RMDSZ által dél-tiroli mintára összetákolat autonómiatervezet silány, tartalmilag vállalhatatlan, azzal, hogy benyújtását emlegetik, félrevezetik a magyar közösséget. Kulcsár-Terza József, akinek pártja elfogadta az RMDSZ autonómiastatútumát, ehhez a vitához annyit fűzött hozzá: a legfontosabb a tervezet benyújtása a parlamentbe, amit utólag esetleg lehet módosítani. Az MPP háromszéki elnöke sajnálatát fejezte ki, hogy az RMDSZ nem képviselteti magát a vitán, „mert ha autonómiáról, Székelyföld jövőjéről beszélünk, akkor nekik is itt lenne a helyük”. Megköszönte az SZNT eddigi munkáját, elismerve, „ha nincs az SZNT, akkor talán autonómia ügyében ma nem tartunk itt, az SZNT következetesen, sok munkával vitte elő az autonómiaküzdelmet. A Magyar Polgári Párt ebben partner volt, és partner lesz az SZNT minden olyan akciójában, amely előrevizsi az autonómia ügyét.” A háromszéki politikus azt mondta, egyetlen út az együttműködés, és ebben az MPP szerepe, hogy közvetítsen, segítsen abban, hogy az SZNT, az RMDSZ, az EMNP üljön le egy asztalhoz.

Nem félnek az új politikai versenytárstól

Az erdélyi magyar politikai alakulatok vezetői nem tartanak attól, hogy hamarosan egy új, magyarok által alapított regionális párt is versenybe szállhat a voksokért. Míg az RMDSZ és a Magyar Polgári Párt (MPP) szerint a bejegyzés előtt álló, magát regionális szervezetként meghatározó Demokratikus Erdélyért Párt megjelenését nem kell túl komolyan venni, az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) szerint örvendeni lehet minden

olyan szervezet megjelenésének, amely a regionális politikát hozzájuk hasonlóan komolyan gondolja. A terveik szerint ősszel bejegyzendő politikai alakulatot három marosvásárhelyi civil – Kovács István Dávid, Majla Csaba és Újvári András – alapította, akik legfontosabb céljukként Erdély gazdaságú autonómiájának a kivívását jelölték meg. Úgy vélik, az erdélyi önrendelkezést csak az Erdélyben élő többi nemzetiséggel együtt lehet megvalósítani, ezért nemzetiségtől függetlenül bárkit szívesen látnak a soraikban, akik számára fontosak a szervezet céljai. Kovács Péter, az RMDSZ ügyvezető elnöke a Krónikának elmondta, arra lehetett számítani, hogy az új választási törvény adta lehetőségeket kihasználva százával jegyznek be pártokat a következő időszakban. Kovács szerint azonban ezeknek a szervezeteknek rövid életük lesz, nehezen tudnak majd labdába rúgni. „A mostani törvények megengedik, hogy gyakorlatilag egy háromfős asztaltársaság új pártot alapítson, ha ehhez van kedvük” – mondta a szövetség ügyvezető elnöke. Hozzáfűzte: az is kérdéses, hogy ezek a pártok egyáltalán képesek lesznek-e elindulni a választásokon. „Úgy vélem, a média túl nagy figyelmet fordít arra, ha három ember tart egy sajtótájékoztatót” – tette hozzá. Biró Zsolt, a Magyar Polgári Párt (MPP) elnöke is az új választási törvény nyújtotta kedvező feltételekről beszélt, amikor az új pártról kérdezték. Átestünk a ló másik oldalára, hiszen nagy a távolság aközött, hogy korábban 15 megyében kellett 25 ezer támogató aláírást összegyűjteni, most meg már három ember is alapíthat pártot” – mutatott rá. A polgári párti politikus úgy véli, bár nem érett még meg a helyzet arra, hogy a romániai magyarok számtalan pártot alapítsanak, az új alakulat várhatóan nem okoz túl nagy zűrzavart a jövő évi választásokon. „Programjukban nem hoznak semmi újat ahhoz képest, amit a már meglévő erdélyi magyar pártok megfogalmaztak: kereszténydemokrata, jobbközép párt, amely a gazdasági autonómiát tűzte zászlajára. Ennél többre lenne szükség, ha valaki be akar törni az erdélyi magyar politika piacára” – mondta Biró Zsolt, aki szerint regionális párt létrehozását elsősorban az erdélyi románoktól kell várni. „Egy ilyen kezdeményezést mi is támogatnánk” – szögezte le az MPP elnöke.

Az államnyelvtörvény megsértésével vádolják a bósi népszavazást

Egy elégedetlen lakos tett feljelentést a bósi menekülttáborról tartott népszavazás miatt a kulturális minisztériumnál. A feljelentés szerint a község megsértette a nyelvtörvényt, egyrészt mert a referendumról tájékoztató szóróanyagon elsőként a magyar IGEN szó szerepelt, másrészt pedig a tájékoztató plakátokon a község nevét is magyarul tüntették fel. Jozef Bednár a kulturális minisztérium szóvivője szerint Bős magyar nevének használatával a plakátokon gond van, mivel az államnyelvtörvény értelmében csak a szlovák megnevezést lehetne a kérdéses dokumentumon használni. „A település nevét, az ilyen népszavazási íven a nyelvtörvény értelmében szlovák nyelven (Gabčíkovo) kell feltüntetni” – mondta Bednár. A minisztérium ugyanakkor abban nem talált kivetnivalót, hogy a népszavazási ívet mintázó hirdetményen az IGEN szó az ANO előtt szerepelt. Fenes

Iván, Bős polgármestere szerint a szavazólapot a törvényi előírások alapján szerkesztették meg. „Minden kétnyelvű volt, így ebben nem található hibát. A plakátnak pedig semmi köze a hivatalos választásokhoz” – nyilatkozta a polgármester. Hozzátette, minden előírást megtartottak a referendum szervezésekor és lebonyolításakor. „Szomorú, hogy egymás ellenségei vagyunk. Kíváncsi vagyok arra, hogy az ide érkező migránsokkal hogyan fognak kommunikálni” – folytatta Fenes. Bősön augusztus 2-án szavaztak a menekülttáborról. A népszavazás érvényes volt. Közel 60%-os részvétel mellett a szavazók több mint 90%-a ellenzi, hogy ideiglenes menekülttábor nyíljon a Szlovák Műszaki Egyetem bósi épületeiben.

A KMKSZ elnökségének nyilatkozata

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség nyilatkozatot adott ki, határozottan tiltakozik a hadkiegészítő parancsnokság munkatársai által bevezetett törvénytelen módszerek ellen, melyeket az elmúlt hetekben a katonai behívók kézbesítése során alkalmaztak. Felhívják az illetékesek figyelmét, hogy a hatályos törvények szerint a behívókat csak a katonaköteles lakhelyén vagy a munkahelyén lehet átadni. A behívók kézbesítése a közúti ellenőrzőpontokon, határátkelőhelyeken vagy közlekedési eszközökön az éppen ott lévő személyek számára az érvényben lévő jogi szabályozás szerint törvénytelen – mutatnak rá. Hangsúlyozzák: a KMKSZ határozottan kiáll a jogi előírások maradéktalan betartása mellett, követelik továbbá, hogy csak azon személyekhez juttassák el – szigorúan törvényes módszerekkel – a behívót, akikre a mozgósítási törvényben megjelölt kritériumok vonatkoznak. A KMKSZ Elnöksége üdvözli azon politikai törekvéseket, amelyek a hivatásos (szerződéses) katonai szolgálat visszaállítását szorgalmazzák. Meggyőződésünk, hogy a modern európai gyakorlatnak megfelelően, kizárólag hivatásos katonai és rendvédelmi állományt kell létrehozni és fenntartani. A testület szintén üdvözli azt a rendeletet, amely megtiltja a rendőrségi szerveknek a behívók kézbesítésében történő segítségnyújtást.

